

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

**Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία
Β΄ Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης**

**Θεματική ενότητα:
Ισοκράτους « Περί ειρήνης» 17-21**

**Τίτλος:
«Περί ειρήνης σκέψαι »**

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΡΑΦΩΤΙΑΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

«Περί ειρήνης σκέψαι»

Δημιουργός

Αλέξανδρος Καραφωτιάς

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Θεωρητικής Κατεύθυνσης

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Λυκείου

Χρονολογία

Ιούνιος 2014

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ρητορικά κείμενα: Ισοκράτους Περί ειρήνης §§ 17-21

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

—

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής,

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο / ιστοσελίδα τάξης, Wiki του μαθήματος

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την πραγματοποίηση του σεναρίου απαιτείται η ύπαρξη εργαστηρίου πληροφορικής ή η δυνατότητα εξοπλισμού της σχολικής αίθουσας με τέσσερις φορητούς υπολογιστές κι έναν βιντεοπροβολέα. Κρίνεται επίσης σκόπιμο τόσο ο διδάσκων όσο και οι διδασκόμενοι να είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική

μέθοδο διδασκαλίας. Από πλευράς τεχνολογικών γραμματισμών προαπαιτείται μια προηγούμενη σχετική εξοικείωση στο περιβάλλον Wiki, καθώς ο διαμοιρασμός των εργασιών των μαθητών είναι ζητούμενο των φύλλων εργασίας. Αναγκαία θεωρείται επίσης η προηγούμενη ενασχόληση του διδάσκοντα με το [Weebly](#), για να μπορέσει να επιλύσει ενδεχόμενες απορίες των μαθητών. Η χρήση των υπολοίπων λογισμικών θεωρείται εύκολη για τους μαθητές.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο αποτελεί πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα αγαθά της ειρηνικής περιόδου αποτελούν το αντικείμενο ενασχόλησης του Ισοκράτη στο συγκεκριμένο απόσπασμα του «Περί ειρήνης» λόγου του. Ένα διαχρονικό θέμα, καθώς η ειρήνη αποτελεί ζητούμενο σε όλες τις ιστορικές περιόδους. Ίσως οι μαθητές μας να μην έχουν λάβει σοβαρά υπόψη τους πόσο εύθραυστη είναι η ειρήνη, πληροφορούνται μεν τις διάφορες συρράξεις, συχνά όμως δεν είναι σε θέση να αντιληφθούν τις καταστροφές, υλικές και ψυχικές, που επιφέρει ο πόλεμος. Στο υπό διαπραγμάτευση σενάριο θα ερευνήσουν τα κέρδη της ειρήνης, όπως αυτά παρουσιάζονται στην τέχνη (γραπτές πηγές, γλυπτική, κεραμική), θα αναλογιστούν την αναγκαιότητα ύπαρξης ενός σύγχρονου κινήματος ειρήνης. Τελικός στόχος είναι να αναρωτηθούν κατά πόσο κινδυνεύει η παγκόσμια ειρήνη σήμερα και για ποιους λόγους. Αυτό θα επιτευχθεί με τη δημιουργία ιστοσελίδας τμήματος προπτυχιακών ή μεταπτυχιακών σπουδών που θα εξειδικεύεται στην αειφόρο ανάπτυξη μιας χώρας σε περίοδο ειρήνης.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ο Ισοκράτης γράφει το λόγο του με σκοπό να πείσει τους Αθηναίους να συνάψουν ειρήνη και να τελειώσουν τον Συμμαχικό πόλεμο, κάτι που ίσως θεωρούνταν ατιμωτικό ή προσβλητικό για τους πολίτες της ναυτικής δύναμης. Οι αιτίες, οι οποίες οδηγούν τον έμπειρο στην πολιτική ρήτορα να καταλήξει σε αυτήν την πρόταση, δικαιολογούν την απόφαση: βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα το κέρδος από την επικράτηση της ειρήνης θα είναι πολλαπλάσιο, τόσο για την οικονομία, όσο και για την εσωτερική και εξωτερική πολιτική της πόλης. Μια τέτοια πρόταση όμως λογικά θα ξεσήκωνε αντιδράσεις, ιδίως σε μια περίοδο παρακμής και αποτυχημένων προσπαθειών της Αθήνας να αναλάβει τα ηνία της Ελλάδας. Η αλήθεια λοιπόν θα προκαλέσει την αντίδραση της Εκκλησίας του Δήμου, κάτι αναμενόμενο από τον ρήτορα.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα του «Περί ειρήνης» λόγου φωτίζονται πολλές πτυχές της αθηναϊκής ζωής: μέσα από το λόγο του ο Ισοκράτης μας παρέχει πληροφορίες ιστορικού, κοινωνικού και οικονομικού ενδιαφέροντος. Αντιλαμβανόμαστε ότι οι συνθήκες που έχουν υπογραφεί δεν ισχύουν, ότι κάθε πόλη προσπαθεί να επιβληθεί με κάθε δυνατό τρόπο (η δεκαετία του 350 π.Χ. είναι μια περίοδος έλλειψης σαφούς εξουσίας, μια περίοδος αν-ισορροπίας δυνάμεων). Καθίσταται σαφές ότι η ύπαρξη των μετοίκων δεν είναι μόνο χρήσιμη αλλά και αναγκαία για την επίτευξη των εμπορικών στόχων της Αθήνας. Κατανοούμε επίσης τη σημασία της ανάληψης των πολυδάπανων λειτουργιών από τους εύπορους πολίτες και την ανακούφιση του κρατικού ταμείου.

Ο Ισοκράτης απευθύνεται σε ένα κοινό που αποτελείται από όλες τις τάξεις της αθηναϊκής κοινωνίας, για αυτό και αναφέρει τα συλλογικά οφέλη που θα αποκομίσει η πόλη από τη σύναψη ειρήνης. Η διπλωματία και η εξωτερική πολιτική μιας φιλειρηνικής Αθήνας θα οδηγήσουν σε πρόσθετα πλεονεκτήματα, καθώς το μόνο μέσο εξασφάλισης συμμάχων θα είναι εκείνο της πειθούς και όχι της βίας.

Αυτές οι απόψεις θα αποτελέσουν το αντικείμενο διερεύνησης των μαθητών στο συγκεκριμένο σενάριο. Εκλαμβάνοντας ως δεδομένη τη δύσκολη οικονομική και ιστορική συγκυρία και αποδεχόμενοι το θεσμικό ρόλο του δασκάλου – πολίτη ενεργούμε δια φωτίζοντας εφηβικά πνεύματα. Ας μην θεωρηθεί δεδομένο ότι οι μαθητές μας είναι σε θέση να συνειδητοποιήσουν τα αγαθά της ειρήνης. Ας μην μας διαφεύγει επίσης το ενδεχόμενο της εκμετάλλευσης του θυμικού ή και διανοητικού τους στοιχείου από υστερόβουλους φιλοπόλεμους, οι οποίοι θα εποφθαλμιούσαν την άνοδο στην εξουσία. Ο ρόλος μας στη συν-έρευνα της αναγκαιότητας της ειρήνης είναι απαιτητικός, δύσκολος και εξισορροπητικός. Οι έφηβοι μαθητές μας έχουν ήδη αρχίσει να διαμορφώνουν απόψεις και εμείς καλούμαστε να χρησιμοποιήσουμε το μόνο μέσο που αρμόζει, σύμφωνα με τον Ισοκράτη, στη δημιουργία φιλίας, την πειθώ. Μαζί με τους μαθητές μας θα αναρωτηθούμε και θα συζητήσουμε το ποιος είναι ο δημιουργός: ο πόλεμος ή η ειρήνη; Ποια συμφέροντα διαμορφώνουν τις συνθήκες εκκίνησης μια σύρραξης; Ποιος μπορεί να είναι οι επιδιώξεις των δυνατών, οικονομικά ή πολιτικά, κρατών; Τέλος, πως αξιολογούν την ύπαρξη πανεπιστημιακών τμημάτων εξειδικευμένων στη μεταπολεμική ανασυγκρότηση;

Η ανάγνωση και η νοηματοδότηση του σύγχρονου κόσμου μέσα από τη μελέτη και την έρευνα της αρχαιότητας οφείλει να γίνει ο στόχος του βασικού μαθήματος των ανθρωπιστικών σπουδών.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ - ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το συγκεκριμένο σενάριο οι μαθητές αναμένεται

- Να κατανοήσουν ότι η ειρήνη και τα αγαθά της είναι διαχρονικά πολυπόθητα αλλά όχι αυτονόητα ή δεδομένα.
- Να εμβαθύνουν στους κινδύνους που απειλούν την ειρήνη στη σημερινή εποχή, για να είναι σε θέση να την προφυλάξουν ως δυνάμει πολίτες.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχει ισχυρός αντίλογος, υποστηρικτικός του πολέμου, ιδίως στον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης.

- Να βιώσουν πτυχές της αθηναϊκής κοινωνίας του 5^{ου} και 4^{ου} αιώνα π.Χ., να γνωρίσουν την κοινωνική ομάδα των μετοίκων και τις υποχρεώσεις των πλουσίων πολιτών απέναντι στο δημοκρατικό κράτος.
- Να αποκτήσουν στάση ενεργού πολίτη – εθελοντή, που συμμετέχει στα κοινά προκειμένου να διασφαλίσει την επικράτηση της παγκόσμιας ειρήνης.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το συγκεκριμένο σενάριο οι μαθητές αναμένεται:

- Να κατανοήσουν τη σημασία της χρονικής διάρκειας με τη χρήση του κατάλληλου χρόνου.
- Να ασκηθούν στη χρήση των υποθετικών λόγων.
- Να εντοπίζουν ρηματικά σύνολα της νέας ελληνικής στο πρωτότυπο αρχαίο κείμενο.
- Να συνδέσουν τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους με τις γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα – ρήτορα.
- Να έρθουν σε επαφή με το κειμενικό είδος της αττικής επιγραφής, τη μορφολογία και τα γενικά χαρακτηριστικά της.

Γραμματισμοί

Με το συγκεκριμένο σενάριο οι μαθητές αναμένεται:

- Να διαπιστώνουν τη σύνδεση ενός κειμένου με την ιστορική δομή της περιόδου κατά την οποία γράφτηκε.
- Να κατανοήσουν τις ιδιαιτερότητες της κλασικής αθηναϊκής δημοκρατίας, τη σχέση κράτους και πολιτών (ευπόρων στη συγκεκριμένη περίπτωση).
- Να αντιληφθούν τη σκοπιμότητα της «αντιρατσιστικής» πολιτικής της Αθήνας απέναντι στους ξένους.
- Να λειτουργήσουν ως ομάδα, με σαφείς και ευδιάκριτους στόχους και ευθύνες επίτευξης έργου
- Να γνωρίσουν προγράμματα σπουδών πανεπιστημίων.
- Να αναγνωρίσουν την ιστοσελίδα ως τρόπο πειθούς – διαφήμισης.

- Να δημιουργήσουν μια ιστοσελίδα, για να προωθήσουν τους σκοπούς συνειδητοποιημένων πολιτών.
- Να εμβαθύνουν στη διαλεκτική σχέση διαφόρων μορφών τέχνης σε σχέση με ένα συγκεκριμένο θέμα (γλυπτική/ κεραμική και ειρήνη).
- Να εξασκηθούν στη χρήση των ΤΠΕ με σκοπό τη δημιουργία παρουσιάσεων, αφισών και ιστοσελίδας με σκοπό την προώθηση της αναγκαιότητας της παγκόσμιας ειρήνης.

Διδακτικές πρακτικές

Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος που χρησιμοποιείται στα σενάρια διδασκαλίας με τη χρήση ΤΠΕ στοχεύει εξ ορισμού στην ανάπτυξη της συνεργασίας και συνεισφοράς των μελών των ομάδων. Η μαθησιακή διαδικασία οργανώνεται ως [ιστοεξερεύνηση](#) (webquest) μέσα από τη χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής και του περιβάλλοντος Wiki του μαθήματος. Οι μαθητές συνεργεύονται, συνδημιουργούν και αυτενεργούν αξιοποιώντας ψηφιακούς πόρους και μέσα. Η έρευνα σε σελίδες και έργα τέχνης καθιστούν ολοφάνερη τη σχέση ειρήνης και πολιτισμού.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η κατανόηση βασικών ιδεολογικών στοιχείων, συγκεκριμένα της επικράτησης της ειρήνης για την πολιτισμική ανάπτυξη, αποτελεί στόχο τόσο για τον Ισοκράτη και τον Αριστοφάνη όσο και για εμάς σήμερα. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι ο ρήτορας είχε απέναντί του ένα αθηναϊκό κοινό κατά τη διάρκεια πολεμικών αναμετρήσεων (Συμμαχικός Πόλεμος κατά τη συγγραφή του «Περί Ειρήνης» λόγου του Ισοκράτη), άρα η ειρήνη αποτελούσε το ζητούμενο. Εμείς σήμερα ζούμε σε περίοδο ειρήνης, άρα, θεωρητικά, η παγίωσή της δεν αποτελεί ζητούμενο. Με το συγκεκριμένο σενάριο η προηγούμενη θέση θα τεθεί σε αμφισβήτηση. Η παγκόσμια ειρήνη είναι πάντα υπό αμφισβήτηση. Οι μαθητές θα διακρίνουν τους κινδύνους που την απειλούν, θα διατυπώσουν τις υποθέσεις τους, θα καταλήξουν σε αποφάσεις λήψης δυναμικής στάσης υπέρ της παγίωσης της παγκόσμιας ειρήνης.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Οι στόχοι του σεναρίου συνδέονται απόλυτα με τους στόχους που θέτει το αναλυτικό πρόγραμμα για τη διδασκαλία της ενότητας. Συγκεκριμένα, ο ρήτορας καταφεύγει στην υπερβολή χαρακτηρίζοντας ως παρανοϊκή τη φιλοπόλεμη άποψη και για να ανατρέψει τις σε βάρος του κατηγορίες διαφωτίζει τους ακροατές του για τα οφέλη της ειρήνης. Χρησιμοποιεί επιχειρήματα από το κεφάλαιο του συμφέροντος, για να εντυπωσιάσει το ακροατήριό του. Η διασύνδεση της συγκεκριμένης διδακτικής με έργα κεραμικής του 5^{ου} ή 4^{ου} αιώνα, με έργα γλυπτικής του 4^{ου} αιώνα και έργα τέχνης που διαχρονικά υμνούν την αξία της ειρήνης προάγει το ενδιαφέρον των μαθητών, τους φέρνει αντιμέτωπους με την καθημερινότητά τους και τους δημιουργεί διάθεση αναστοχασμού για τη σημερινή «εύθραυστη» παγκόσμια ειρήνη.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η χρήση των ΤΠΕ στο συγκεκριμένο σενάριο διευκολύνει και προάγει την «ευρετική» στρατηγική κατανόησης κειμένου. Χρησιμοποιώντας ιστορικές μεθόδους διευκολύνουμε τους μαθητές στην ανάλυση του κειμένου, στην ένταξή του στο ιστορικό πλαίσιο με σκοπό την επιβεβαίωση του συμπεράσματος, δηλαδή την αναγκαιότητα παγίωσης της ειρήνης. Οι μαθητές παίζουν δημιουργώντας κόμικς, για να αντιληφθούν δομές της κοινωνικής οργάνωσης της κλασικής Αθήνας (μέτοικοι, λειτουργίες). Δημιουργούν αφίσες, για να αναρτήσουν συμπεράσματα και καταλήγουν στη δημιουργία μιας ιστοσελίδας διαφήμισης της ειρήνης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η αποτελεσματικότητα της χρήσης των ΤΠΕ είναι ευδιάκριτη στο διαμοιρασμό των απαντήσεων των μαθητών με τη χρήση του Wiki του μαθήματος, με σαφείς στόχους την ανάπτυξη της συλλογικής ευθύνης, της συνεργασίας και τη βιωματική εμπειρία της επίτευξης ενός έργου μέσω της φιλειρηνικής διαδικασίας που ισχύει στον ασφαλή χώρο μιας σχολικής αίθουσας.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ρητορικά κείμενα Β΄ Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης:

[Ισοκράτους: Περί Ειρήνης §§ 17-21](#)

[Δημοσθένους Υπέρ της Ροδίων Ελευθερίας](#)

[Ανταλκίδειος ειρήνη](#)

[Βιβλίο του Καθηγητή](#)

[Συντακτικό της αρχαίας ελληνικής Γλώσσας \(Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου\).](#)

[Γραμματική της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[Αριστοτέλη Πολιτικά 1274b32–1275b21](#) [Στο *Aristotelis Politica*. 1957 [ανατ. 1964]. Ed. W. D. Ross. Oxford: Clarendon Press]. [Μτφρ. Π. Λεκατσάς. [1939] χ.χ. *Αριστοτέλης. Πολιτικά*. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Ι–ΙΙ. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος]. [Μτφρ. Β. Μοσκόβης. 1989. *Αριστοτέλους Πολιτικά*. Ι–ΙΙ. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη].

[Ξενοφώντος Πόροι ή Περί προσόδων, 5, 11-13](#) [Στο Xenophon. *Xenophontis opera omnia*, vol. 5. 1920 (ανατ. 1969). Oxford: Clarendon Press]. [Μτφρ. Α. Τυφλόπουλος– Επιμ. Δ. Ιακώβ. 2006. Στο *Ανθολόγιο Αρχαίων Ελληνικών Κειμένων*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]. [Μτφρ. Σ. Τζουμελέας. [1939] χ.χ. *Ξενοφώντος Πόροι ή Περί Προσόδων*. Εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος].

[Δημοσθένους Υπέρ της Ροδίων Ελευθερίας, §§17-18](#) [Στο *Demosthenis Orationes*. Ι–ΙΙΙ. 1903-31 (Ανατ. 1960–66). S.H. Butcher & W. Rennie, Οξφόρδη: Clarendon Press]. [Μτφρ. Β.Η. Τσακατίκας. χ.χ. *Λόγοι του Δημοσθένη. Γ' Ολονθιακός, Υπέρ της Ελευθερίας των Ροδίων, Ισοκράτη Επιστολή προς Φίλιππον*. Εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις. Αθήνα: ΟΕΔΒ]. [Μτφρ. Κ.Θ. Αραπόπουλος & Ν.Γ. Κασιμάκος. [1939] χ.χ. *Δημοσθένης. Λόγοι. V, Περί συντάξεως, Περί των συμμοριών, Περί της των Ροδίων Ελευθερίας, Υπέρ Μεγαλοπολιτών, Περί της ατελείας προς Λεπτίνην*. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Ανθολογία Επιγραφών](#) [πηγή: Όψεις του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων Ελλήνων. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία. Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

[Ηράκλειτος. Ο πόλεμος και η Έρις](#) [πηγή: Ο Μικρός Απόπλους].

[Ιστορίες και θεωρίες του αρχαίου κόσμου](#) [πηγή: Archeographus.Wordpress.com].

[Η κλιματική αλλαγή απειλεί τον πλανήτη](#) [πηγή: Άρθρο της εφημερίδας Ελευθεροτυπία, 21/07/2011].

[Εικόνες Ελλάδας, 1950](#) [πηγή: Google Images].

[Η λειψυδρία απειλεί τον πλανήτη](#) [πηγή: Άρθρο στην ιστοσελίδα Healthy living, 23/03/2012].

[A Greek–English Lexicon \(Ηλεκτρονικό λεξικό\)](#) [πηγή: Henry George Liddell, Robert Scott].

[Οι νέες τεχνολογίες απειλούν την ειρήνη στο διάστημα](#) [πηγή: Άρθρο της εφημερίδας Naftemporiki, 12/09/2013].

[Πυρηνικά/ Όπλα μαζικής καταστροφής](#) [πηγή: Άρθρο της εφημερίδας Naftemporiki, 23/06/2014].

[Post-war reconstruction and development unit](#) [πηγή: University of York, Department of Politics].

[Πόλεμος κατά της τρομοκρατίας](#) [πηγή: Άρθρο της εφημερίδας Le Monde Diplomatique, 2/02/2013].

[ΕΕΔΥΕ](#) [πηγή: Ιστοσελίδα για τη διεθνή ύφεση και την ειρήνη].

[Εισαγωγή στην κοινωνία της κλασικής Αθήνας](#) [πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

[Μαθήματα έκθεσης](#) [πηγή: Ιστοσελίδα Σ. Καργάκου].

[Η αδιάκοπη μεταβολή των πάντων και οι ιδεολογικές συγκρούσεις της εποχής μας](#) [πηγή: Περίληψη άρθρου του Δημήτρη Μαρωνίτη σε ιστολόγιο. Από το Βήμα της Κυριακής].

Διάσημοι καλλιτέχνες και προσωπικές τεχνολογίες στη γλυπτική του 4^{ου} αιώνα

[πηγή: Η Αρχαία Ελληνική Τέχνη και η Ακτινοβολία της. Αρχαιογνωσία και Αρχαιολογία στη Μέση εκπαίδευση. Πύλη για την ελληνική γλώσσα. Βουτυράς Μ. & Α. Γουλάκη – Βουτυρά].

Βικιπαίδεια [Ηλεκτρονική Διαδικτυακή Εφημερίδα].

[Weebly](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας ιστοσελίδας].

[Linoit](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας πολυτροπικού κειμένου / αφίσας].

[Cmap](#) [Ελεύθερο λογισμικό κατασκευής εννοιολογικών χαρτών].

[Comiciptcreator](#) [Λογισμικό δημιουργίας κόμικς].

[Glogster](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας πολυτροπικού κειμένου].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Για τη διευκόλυνση διδάσκοντα και διδασκομένων κρίνεται σκόπιμο η κατανομή των μαθητών σε ομάδες να έχει προηγηθεί των ωρών διδασκαλίας που αφιερώνονται στο σενάριο. Επίσης χρήσιμο θα ήταν, προς αποφυγή απώλειας χρόνου, ο διδάσκων να έχει φροντίσει εκ των προτέρων για την ορθή λειτουργία και παρουσίαση όλων των ιστοσελίδων και λογισμικών. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στην προετοιμασία των μαθητών για τη χρήση των [ComicStripCreator](#) και του [Weebly](#), ίσως κάποιοι μαθητές να τα έχουν ξαναχρησιμοποιήσει σε διάφορες ερευνητικές εργασίες, αλλά ας μην θεωρηθεί δεδομένο ότι όλο το τμήμα μπορεί να αντεπεξέλθει. Τέλος, μια σύντομη επαφή του τμήματος με το περιβάλλον Wiki θα ήταν αποτελεσματική κατά την ενασχόληση των μαθητών με τα διάφορα [φύλλα εργασίας](#). Για όλες τις ώρες χρειάζεται το εργαστήριο της πληροφορικής ή η ειδικά εξοπλισμένη αίθουσα, όπως έχει προαναφερθεί.

Α΄ Φάση (1^η διδακτική ώρα)

Οι μαθητές κατανέμονται σε ομάδες, παρότι το φύλλο εργασίας προβλέπεται κοινό. Στη φάση αυτή λοιπόν οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν πλήρως το κείμενο. Συγκεκριμένα, στην πρώτη δραστηριότητα μέσω ερωτήσεων και απαντήσεων οι μαθητές αντιλαμβάνονται το ιστορικό πλαίσιο του λόγου, όπως αυτό διαφαίνεται

στην παράγραφο 17. Συμβουλευονται την εισαγωγή του «Περί Ειρήνης» λόγου του Ισοκράτη και του «Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας» λόγου του Δημοσθένη, για να θυμηθούν περισσότερες λεπτομέρειες του Συμμαχικού πολέμου που διέλυσε ουσιαστικά τη Β΄ Αθηναϊκή συμμαχία. Στο [φύλλο εργασίας 1](#) δίνονται οι ερωτήσεις στις οποίες αναμένουμε τις προφορικές απαντήσεις των μαθητών (αφού τους αφήσουμε τον απαραίτητο προς χρόνο σκέψη, όχι πάνω από πέντε λεπτά).

Οι παράγραφοι 18-21 γίνονται το αντικείμενο της [δραστηριότητας 2](#) και κατανοούνται μέσω της χρήσης πινάκων που οι μαθητές οφείλουν να συμπληρώσουν. Παρότι το απόσπασμα εξετάζεται από μετάφραση, η εύρεση των ρηματικών συνόλων των σχετικών με τα δεινά του πολέμου στην αρχαία ελληνική διευκολύνει στην παροχή γλωσσολογικής παιδείας. Ουσιώδης επίσης θεωρείται η συνειδητοποίηση της επιλογής συγκεκριμένου χρόνου εκφοράς των δεινών του πολέμου από τον ρήτορα (τέσσερις παρακείμενοι, ένας αόριστος), για να τονιστεί η διάρκεια αυτών. Τα οφέλη της ειρήνης είναι ευδιάκριτα. Το αρχαίο κείμενο προσφέρει τη δυνατότητα σύντομης επανάληψης των υποθετικών λόγων, τους οποίους οι μαθητές καλούνται να αναγνωρίσουν στον τελευταίο πίνακα τη δραστηριότητας 2 (διάρκεια δραστηριότητας: 25 λεπτά).

Η [δραστηριότητα 3](#) αποσκοπεί στην πλήρη αποσαφήνιση αξιολογικών, πολιτισμικών και ηθικών διαφορών ειρήνης και πολέμου. Οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν δύο εννοιολογικούς χάρτες, έναν για τα δεινά του πολέμου και έναν για τα οφέλη της ειρήνης, με αποτελέσματα όμοια για όλες τις ομάδες. Η διάρκεια της δραστηριότητας ας μην υπερβεί τα υπόλοιπα είκοσι λεπτά της 1^{ης} διδακτικής ώρας.

Β΄ Φάση (Δύο διδακτικές ώρες: 2^η και 3^η)

Στη συγκεκριμένη φάση οι μαθητές, χωρισμένοι σε ομάδες, εμβαθύνουν σε πτυχές της αθηναϊκής κοινωνίας και οικονομίας καθώς και στο σύγχρονο κίνημα ειρήνης. Η [πρώτη ομάδα, των ερευνητών της αρχαίας οικονομίας και τέχνης \(φύλλο εργασίας 2\)](#) έχει διπλή αποστολή. Σε πρώτη φάση ερευνούν κατά πόσο ισχύουν τα λεγόμενα του

Ισοκράτη περί διπλασιασμού των εσόδων της πόλης σε περίπτωση επικράτησης της ειρήνης και εξετάζουν αποσπάσματα από το έργο του Ξενοφώντα [Πόροι ή Περί προσόδων](#). Αφού πειστούν για την αλήθεια των ισχυρισμών του ρήτορα καλούνται να γράψουν ένα κείμενο ως απόφαση τερματισμού του πολέμου και σύναψης ειρήνης για τους οικονομικούς λόγους που προαναφέρθηκαν. Το κείμενο θα είναι απλό στη μορφή, οι μαθητές όμως καλούνται να δημιουργήσουν μια επιγραφή της αθηναϊκής εκκλησίας προκειμένου να καταδείξουν τη σοβαρότητα του θέματος. Θα έρθουν λοιπόν σε επαφή και με το άγνωστο σε αυτούς είδος των επιγραφών και του περιεχομένου των αποφάσεων που χαράσσονταν πάνω τους. Στη δεύτερη ώρα (3^η διδακτική), οι μαθητές της ομάδας συνεχίζουν με τη δεύτερη αποστολή τους: την παρουσίαση της ειρήνης και των κερδών της μέσα από έργα τέχνης της αρχαιότητας. Καλούνται να βρουν εικόνες από αρχαία αγγεία που να πιστοποιούν τα οφέλη της ειρήνης, δηλαδή ουσιαστικά τους ζητείται να βρουν εικόνες ειρηνικής ενασχόλησης των ανθρώπων, καλλιέργειας της γης, ενασχόλησης με τα γράμματα, τις τέχνες και τον αθλητισμό. Στη συνέχεια, ερευνούν τους λόγους που οδήγησαν τους Αθηναίους να τοποθετήσουν το άγαλμα της [Ειρήνης και του Πλούτου του Κηφισόδοτου](#) στην Αγορά της πόλης και να αντιληφθούν τον ευκρινή συμβολισμό: ο πλούτος, το παιδί της ειρήνης. Καλούνται να δημιουργήσουν μια πολυτροπική παρουσίαση που να περιλαμβάνει εικόνες από έργα τέχνης συνοδευόμενες από αποσπάσματα από τον Ισοκράτη ή τον Ξενοφώντα. Οι δύο δραστηριότητες των μαθητών μπορούν να ολοκληρωθούν στο προβλεπόμενο δίωρο.

Η [δεύτερη ομάδα](#) μαθητών στη δεύτερη διδακτική φάση θα ασχοληθεί με τη [διερεύνηση πτυχών της αθηναϊκής κοινωνίας με κριτήριο τον πολίτη](#). Συγκεκριμένα θα ερευνήσουν τη θέση των μετοίκων, τη σημασία που έχει η κοινωνική ομάδα για την οικονομία, και ιδίως το εμπόριο της κλασικής Αθήνας, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Το αναλυτικό πρόγραμμα προσφέρει αρκετές δυνατότητες πληροφόρησης για τους ελεύθερους Αθηναίους πολίτες, ([ιστοριογραφία Α΄ Λυκείου, Υπέρ Μαντιθέου, λόγος του Λυσία](#)) δεν παρέχει όμως ευκαιρίες γνωριμίας των

μαθητών με τις υπόλοιπες ομάδες που συγκροτούν την αθηναϊκή πόλη κράτος. Οι μαθητές της δεύτερης ομάδας, αφού συλλέξουν χρήσιμες πληροφορίες από συγκεκριμένες προτεινόμενες ιστοσελίδες, καλούνται να κατασκευάσουν ένα κόμικς τριών σελίδων αναφορικά με τη ζωή των μετοίκων πριν το 365 π.Χ., κατά το 365 π.Χ. και τα σχέδιά τους για το μέλλον. Οι μαθητές παίζοντας το παιχνίδι των ρόλων και δημιουργώντας το κόμικς αυτενεργούν (παρά το κατευθυνόμενο της πληροφόρησης). Στο τέλος, αναρτούν τη δημιουργία τους στο wiki του μαθήματος. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες μπορούν να ολοκληρωθούν εντός του προβλεπόμενου δώρου.

Η τρίτη ομάδα μαθητών ασχολείται επίσης με πτυχές της αθηναϊκής πολιτείας η δράση της όμως θα εστιάσει στην τάξη των πλουσίων και κυρίως στις λειτουργίες που όφειλαν να αναλάβουν στο πλαίσιο της μείωσης των κρατικών εξόδων του αθηναϊκού κράτους. Οι μαθητές θα ερευνήσουν τις διάφορες λειτουργίες (γνωρίζουν ήδη τη χορηγία, λόγω της ενασχόλησής τους με την τραγωδία στη Γ΄ Γυμνασίου, και έχουν ήδη συλλέξει πληροφόρηση από την Ιστορία της Α΄ Λυκείου), θα ασχοληθούν όμως με την τριηραρχία και την εισφορά, λειτουργίες που βαραίνουν τους πλουσιότερους των πολιτών και κυρίως σε καιρό πολέμου. Αφού τελειώσει η ενημέρωσή τους μετά από πλοήγηση σε προτεινόμενες ιστοσελίδες, καλούνται να δημιουργήσουν ένα κόμικς δύο ή τριών σελίδων με θέμα το διάλογο δύο πλούσιων Αθηναίων, την ανάληψη τριηραρχίας από τον έναν, την περίπτωση αντιδόσεως (ανταλλαγή περιουσίας στην περίπτωση που ο δεύτερος, αν και πλουσιότερος, δεν αποδεχτεί την ανάληψη της τριηραρχίας από μέρος του) και τη σύντομη αναφορά σε άλλες λειτουργίες. Οι μαθητές παίζοντας το παιχνίδι των ρόλων και δημιουργώντας το κόμικς αυτενεργούν (παρά το κατευθυνόμενο της πληροφόρησης). Στο τέλος, αναρτούν τη δημιουργία τους στο wiki του μαθήματος. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες μπορούν να ολοκληρωθούν εντός του προβλεπόμενου δώρου.

Η τελευταία ομάδα μαθητών θα προσπαθήσει να κάνει τη σύνδεση με τη σύγχρονη εποχή. Η ενότητα είναι αφιερωμένη στα οφέλη της ειρήνης κατά την αρχαιότητα. Οι

σύγχρονοι ειρηνιστές που αποτελούν την τέταρτη ομάδα θα ασχοληθούν με τα οφέλη της ειρήνης κατά τον 20^ο αιώνα. Συγκεκριμένα, θα περιηγηθούν σε ιστοσελίδες σχετικές με την οικονομική ανάπτυξη που ακολούθησε την ταραγμένη δεκαετία του 1940 στην Ελλάδα και τη δημιουργία του φιλειρηνικού κινήματος, ενός έντονα πολιτικοποιημένου κινήματος, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950. Η καλλιτεχνική διάσταση στην προσέγγιση του θέματος δίνεται μέσα από τη δημιουργία μιας αφίσας που θα αναρτηθεί στο wiki του μαθήματος και θα έχει σαν θέμα την οικονομική ανάπτυξη και το φιλειρηνικό κίνημα. Στο τέλος, οι μαθητές καλούνται να αναλογιστούν το εύθραυστο της ειρήνης σήμερα και αναζητώντας πληροφορίες μόνοι τους αυτενεργούν και καταλήγουν σε συμπεράσματα.

Γ΄ Φάση (1 διδακτική ώρα: 4^η ώρα)

Κατά τη διάρκεια της τρίτης φάσης του σεναρίου ([φύλλο εργασίας 3](#)) οι μαθητές μας θα ασχοληθούν με τους κινδύνους που απειλούν την παγκόσμια ειρήνη σήμερα και τις αιτίες που μπορούν να οδηγήσουν σε πολεμικές αναμετρήσεις, αιτίες τελείως διαφορετικές από εκείνες της αρχαιότητας. Η τρομοκρατία, οι κλιματικές αλλαγές, οι νέες τεχνολογίες και τα πυρηνικά όπλα είναι οι κίνδυνοι τους οποίους θα ερευνήσουν οι μαθητές. Η δραστηριότητα προβλέπεται να έχει χρονική διάρκεια μιας ώρας και ως εκ τούτου οι μαθητές θα δημιουργήσουν κάτι απλό, μια αφίσα για παράδειγμα με τη χρήση του [Linoit](#). Σημαντικό σε αυτή τη φάση είναι οι μαθητές να προβληματιστούν με τις αλλαγές που έχουν συμβεί στη διάρκεια των αιώνων: ποιοι ήταν οι κίνδυνοι και οι αιτίες πολέμου στην αρχαιότητα και ποιοι σήμερα και να συζητήσουν μεταξύ τους, αν αυτοί οι κίνδυνοι είναι πραγματικοί ή απλά «ρητορικές υπερβολές», κινδυνολογία των δημοσιογράφων.

Δ΄ Φάση (2 διδακτικές ώρες: 5^η και 6^η ώρα)

Η τελευταία διδακτική φάση αφιερώνεται στο σήμερα και το μέλλον. Οι μαθητές με [το φύλλο εργασίας 4](#) θα προβληματιστούν αναλογιζόμενοι ότι υπάρχουν πανεπιστήμια με μεταπτυχιακά τμήματα που ερευνούν την ανάπτυξη και ανασυγκρότηση περιοχών μετά από πολεμικές συγκρούσεις. Η περιήγησή τους στην

ιστοσελίδα θα προκαλέσει το ενδιαφέρον τους: θα ασχοληθούν και με το περιεχόμενο αλλά και με τη μορφή, εφόσον θα κατασκευάσουν δική τους ιστοσελίδα και θα πρέπει να «αντλήσουν» ιδέες. Οι φιλοπόλεμοι στηρίζονται στην Ηρακλείτεια φράση «πόλεμος πατήρ πάντων», ο πόλεμος δηλαδή ως γενεσιουργός αιτία δημιουργίας, ανασυγκρότησης και ανάπτυξης. Οι μαθητές οφείλουν να απαντήσουν ως ειρηνόφιλοι: θα δημιουργήσουν μια ιστοσελίδα ενός «φανταστικού» τμήματος ενός πανεπιστημίου, το οποίο θα ειδικεύεται στην ειρηνική ανάπτυξη μιας χώρας. Η ιστοσελίδα τους θα περιέχει μαθήματα, ερευνητικούς τομείς, πρακτική άσκηση και συνεργασία με φορείς και ιδρύματα. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές μας θα γνωρίσουν πτυχές της μελλοντικής τους πανεπιστημιακής ζωής και ταυτόχρονα θα υποστηρίξουν με επιχειρήματα την αντίθετη θέση από αυτή των φιλοπόλεμων που υποστηρίζουν ότι μόνο μέσω του πολέμου έρχεται η ανάπτυξη.

Η σύγκληση της ολομέλειας προβλέπεται για τα τελευταία είκοσι λεπτά. Εκεί ο στόχος μας είναι να έχουν αποτυπωθεί ευκρινώς:

- Τα είδη των υποθετικών λόγων
- Τα οφέλη της ειρήνης
- Τα αίτια των πολέμων στην αρχαιότητα
- Οι κίνδυνοι που απειλούν την παγκόσμια ειρήνη
- Η ανάπτυξη συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας στην αρχαιότητα και σήμερα,
- Οι τρόποι έμμεσης φορολόγησης των αρχαίων Αθηναίων
- Οι σύγχρονοι μέθοδοι «διαφήμισης» του πολέμου
- Η επαφή των μαθητών με πανεπιστημιακά τμήματα και προγράμματα σπουδών.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1^ο (κοινό για όλες τις ομάδες)

1^η διδακτική ώρα

Δραστηριότητα 1/ Κατανόηση παραγράφου 17:

Διαβάστε προσεκτικά την παράγραφο 17 του «Περί ειρήνης» λόγου του Ισοκράτη. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [διαδραστικό βιβλίο μαθητή](#) ή την [Πύλη για την ελληνική γλώσσα](#).

Προσπαθήστε να εντάξετε το κείμενο στο χρονικό του πλαίσιο. Θα βοηθηθείτε σε αυτό απαντώντας προφορικά στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Πότε γράφτηκε ο λόγος και κάτω από ποιες περιστάσεις;
- Τι συμβαίνει στην Ελλάδα το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα;
- Ποια κατάσταση φαίνεται να επικρατεί κατά τον 4^ο αιώνα; Έχουν γίνει σεβαστοί οι όροι της Ανταλκιδείου ειρήνης;
- Ποια στάση προτείνεται έμμεσα από τον ρήτορα να κρατήσει η Αθήνα;

Σε περίπτωση που δεν μπορείτε να απαντήσετε όλα τα ερωτήματα μπορείτε να αντλήσετε πληροφορίες από την [εισαγωγή στον «Περί ειρήνης» λόγο](#) του Ισοκράτη, ή από την [εισαγωγή στον «Υπέρ της Ροδίων ελευθερίας» λόγο](#) του Δημοσθένη του βιβλίου σας ή από το [κείμενο της Ανταλκιδείου ειρήνης](#).

Δραστηριότητα 2/ Κατανόηση παραγράφων 18-21:

Στη συνέχεια, διαβάστε τις παραγράφους 18-21 του «Περί ειρήνης» λόγου του Ισοκράτη. Ο στόχος σας είναι να βρείτε τα δεινά του πολέμου και τα αγαθά που προκύπτουν από την επικράτηση της ειρήνης.

- Ξεκινήστε λοιπόν την καταγραφή των δεινών του πολέμου συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Πόλεμος	Τα δεινά του
	1.

	2.
	3.
	4.
	5.

- Μπορείτε να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο τα συγκεκριμένα ρηματικά σύνολα;

Πόλεμος	Τα δεινά του (αρχαίο κείμενο)
	1.
	2.
	3.
	4.
	5.

- Με ποιον κυρίως χρόνο αποδίδονται οι καταστροφικές συνέπειες του πολέμου; Για ποιο λόγο; (μπορείτε να συμβουλευτείτε τη λειτουργία των χρόνων από το [βιβλίο της γραμματικής](#) σας)

- Στη συνέχεια, καταγράψτε στη νέα ελληνική τα οφέλη της ειρήνης συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Ειρήνη	Οφέλη
	1.
	2.
	3.
	4.

- Αναγνωρίστε το είδος των προτάσεων της αρχαίας ελληνικής με το οποίο εκφέρονται τα οφέλη της ειρήνης; (πλήρης συντακτική αναγνώριση προτάσεων: εισαγωγή, εκφορά, συντακτική θέση) συμπληρώνοντας τον πίνακα και κάνοντας χρήση του αρχαίου κειμένου (σε περίπτωση δυσκολίας χρησιμοποιήστε το [βιβλίο του συντακτικού](#))

Κύρια πρόταση	Δευτερεύουσες προτάσεις
	1.
	2.
	3.
	4.

Δραστηριότητα 3/ Σύγκριση:

Στη συνέχεια, μπορείτε να φτιάξετε δύο εννοιολογικούς χάρτες, χρησιμοποιώντας [το Cmap](#), έναν στον οποίο θα καταδεικνύετε τα δεινά του πολέμου και έναν στον οποίο θα καταγράφετε τα οφέλη της ειρήνης. Αναρτήστε τους εννοιολογικούς σας χάρτες στο Wiki του μαθήματος και συγκρίνετέ τους. Δεν πρέπει να υπάρχουν διαφορές στο περιεχόμενο.

Φύλλο εργασίας 2^ο

2^η & 3^η διδακτική ώρα

Ομάδα 1: Ερευνητές αρχαίας οικονομίας και τέχνης

- Έχετε διαβάσει τις παραγράφους 17–21 του «Περί ειρήνης» λόγου του Ισοκράτη. Σύμφωνα με τον ρήτορα μια από τις ευεργετικές συνέπειες της ειρήνης θα είναι ο διπλασιασμός των εσόδων της πόλης. Η δραστηριότητάς σας κατά την πρώτη ώρα είναι να ερευνήσετε το κατά πόσο μπορεί να αληθεύουν οι ισχυρισμοί του ρήτορα. Συμβουλευτείτε τις απόψεις του Ξενοφώντα στο έργο του Πόροι ή Περί προσόδων ([5, 3-4](#) και [5, 11-13](#)) και όσα αναγράφονται στο [βιβλίο του καθηγητή](#) (σελίδες 253-254 και 271-272). Γράψτε ένα κείμενο στη νέα ελληνική το οποίο θα μπορούσε να έχει τη μορφή αρχαίας επιγραφής με θέμα την απόφαση της πόλης να τελειώσει τον Συμμαχικό πόλεμο και να κάνει ειρήνη για τους οικονομικούς λόγους που ερευνήσατε (για τη μορφή μιας αρχαίας επιγραφής μπορείτε να δείτε κείμενα από [επιγραφές της Ανθολογίας της Πύλης για την ελληνική γλώσσα](#))
- Στη συνέχεια, δημιουργήστε μια πολυτροπική παρουσίαση με θέμα τα κέρδη της ειρήνης, όπως τα φαντάστηκαν αρχαίοι καλλιτέχνες και τα υποστήριζαν αρχαίοι συγγραφείς. Η παρουσίασή σας θα περιλαμβάνει:
 1. Εικόνες από αρχαία αγγεία που πιστοποιούν τα οφέλη της ειρήνης σύμφωνα με τον Ισοκράτη (καλλιέργεια γης, αύξηση εσόδων, πλούτος και τα επακόλουθά του, φιλία)
 2. Το έργο του Κηφισόδοτου [Ειρήνη και Πλούτος](#) (σύντομη περιγραφή, που βρισκόταν τοποθετημένο και γιατί)
 3. Αποσπάσματα κειμένων από τον Ισοκράτη («Περί Ειρήνης») και τον Ξενοφώντα («Πόροι ή περί προσόδων»)

Επιλέξτε τα καταλληλότερα στοιχεία για μια παρουσίαση από έξι μέχρι οκτώ σελίδες, δηλώνοντας πάντα την ιστοσελίδα που χρησιμοποιήσατε για τις εικόνες αγγείων.

- Ανεβάστε την επιγραφή και την παρουσίασή σας στο Wiki του μαθήματος.

Ομάδα 2: Ερευνητές της αρχαίας αθηναϊκής κοινωνίας: Πτυχές της αθηναϊκής κοινωνίας με κριτήριο τον πολίτη

- Ο Ισοκράτης στον «Περί Ειρήνης» λόγο του αναφέρεται στους μετοίκους και στο σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν στην αθηναϊκή οικονομία. Ερευνήστε ποιοι ακριβώς είναι οι μέτοικοι, ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους, γιατί είναι τόσο χρήσιμοι στην κλασική Αθήνα. Ενημερώστε τους συμμαθητές σας με μια σύντομη παρουσίαση που θα αναρτήσετε στο Wiki του μαθήματος. Την πρώτη ώρα μπορείτε να βρείτε πληροφορίες στις παρακάτω ιστοσελίδες:

- [Διαδραστικό σχολικό βιβλίο](#)
- [Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
- [Archeographus. Wordpress.com](#)
- [Αριστοτέλη Πολιτικά 1274b32–1275b21](#)

- Τη δεύτερη ώρα θα δημιουργήσετε ένα σύντομο κόμικς (τριών σελίδων). Χρησιμοποιήστε το [ComicStripCreator](#), για να αφηγηθείτε το εξής θέμα: Δύο μέτοικοι της Αθήνας του 356 π.Χ. συζητούν μεταξύ τους. Αναφέρονται στο πως ήταν η ζωή τους σε καιρό ειρήνης, (μία σελίδα), πως άλλαξε η κατάσταση λόγω πολέμου (μία σελίδα) και τι σκέφτεται ο καθένας τους να κάνει στο μέλλον (μία σελίδα). Για τους διαλόγους των ηρώων μπορείτε να αντλήσετε υλικό από τις πληροφορίες που συλλέξατε την πρώτη ώρα.
- Όταν ολοκληρώσετε το κόμικς αναρτήστε το στο Wiki του μαθήματος.

Ομάδα 3: Ερευνητές της αρχαίας αθηναϊκής κοινωνίας: Πτυχές της αθηναϊκής κοινωνίας με κριτήριο το εισόδημα

- Ο Ισοκράτης στον «Περί Ειρήνης» λόγο του αναφέρεται στην τριηραρχία και τις εισφορές για τον πόλεμο, λειτουργίες που βαρύνουν τους πλούσιους Αθηναίους πολίτες. Ενημερώστε τους συμμαθητές σας για τις λειτουργίες της αθηναϊκής δημοκρατίας και ιδίως για την τριηραρχία και την εισφορά. Η

ενημέρωσή σας μπορεί να έχει τη μορφή μιας σύντομης παρουσίασης την οποία και θα αναρτήσετε στο Wiki του μαθήματος. Πληροφορίες θα αντλήσετε κατά τη διάρκεια της πρώτης ώρας στις παρακάτω ιστοσελίδες:

- [Διαδραστικό σχολικό βιβλίο](#)
- [Ίδρυμα μείζονος ελληνισμού](#)
- Τη δεύτερη ώρα θα δημιουργήσετε ένα σύντομο κόμικς. Χρησιμοποιήστε το [ComicStripCreator](#), για να αφηγηθείτε το εξής θέμα: Δύο πλούσιοι Αθηναίοι του 356 π.Χ. συζητούν μεταξύ τους. Διαμαρτύρονται και οι δύο για τις λειτουργίες που αναλαμβάνουν. Ο ένας έχει αναλάβει την τριηραρχία, θεωρεί όμως τον άλλον πλουσιότερο. Τον απειλεί ότι θα προβεί σε αντίδοση, ελπίζοντας ότι θα τον παρακινήσει να αναλάβει εκείνος την τριηραρχία. Για τους διαλόγους των ηρώων μπορείτε να αντλήσετε υλικό από τις πληροφορίες που συλλέξατε την πρώτη ώρα.
- Όταν ολοκληρώσετε το κόμικς αναρτήστε το στο Wiki του μαθήματος.

Ομάδα 4: οι Σύγχρονοι Ειρηνιστές

- Ας μεταφερθούμε στην Ελλάδα του 20^{ου} αιώνα. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο και τον εμφύλιο σπαραγμό ακολούθησε μια δεκαετία οικονομικής ανάπτυξης, το «ελληνικό θαύμα» κατά τους πολιτικούς της εποχής. Επίσης δημιουργήθηκε ένα έντονα πολιτικοποιημένο φιλειρηνικό κίνημα που ενόχλησε αρκετά την καθεστηκία τάξη. Καλείστε λοιπόν να διερευνήσετε αυτή τη δεκαετία κατά τη διάρκεια της πρώτης διδακτικής ώρας. Στόχος σας είναι να συλλέξετε πληροφορίες για την οικονομία και το κίνημα ειρήνης της συγκεκριμένης περιόδου. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους παρακάτω συνδέσμους, για να αντλήσετε πληροφορίες:
 - [Οικονομία Ελλάδας τη δεκαετία του 1950](#)
 - [Εικόνες από Ελλάδα του 1950](#)
 - [Κίνημα ειρήνης](#)

- Τη δεύτερη διδακτική ώρα θα δημιουργήσετε μια αφίσα χρησιμοποιώντας το [Glogster](#). Στην αφίσα θα εντάξετε, με όποιον τρόπο εσείς επιθυμείτε, τις πληροφορίες που συλλέξατε. Στόχος σας είναι να δημιουργηθεί μια καλαίσθητη παρουσίαση κειμένου και εικόνας που θα αναρτηθεί στο Wiki του μαθήματος. Επίσης, με βάση τις γνώσεις ή την πληροφόρηση που ήδη έχετε, αναρωτηθείτε, αν κινδυνεύει η ειρήνη σήμερα και σε ποιες περιοχές του πλανήτη. Προσθέστε στην αφίσα σας μια σύντομη αναφορά.

Φύλλο εργασίας 3^ο

4^η Διδακτική ώρα

Έχετε έρθει σε επαφή με τον «[Υπέρ της Ροδίων Ελευθερίας](#)» λόγο του Δημοσθένη, και συγκεκριμένα τις παραγράφους 17 και 18, όπου γίνεται αναφορά στα αίτια των πολέμων στην αρχαιότητα. Είναι σε όλους μας γνωστό ότι και σήμερα υπάρχουν πολλές περιοχές του πλανήτη που βιώνουν πολεμικές αναμετρήσεις. Τα αίτια είναι αρκετά και τις περισσότερες φορές μπορούν να γίνουν αντιληπτά από όλους. Ο ανταγωνισμός των δυνάμεων, οικονομικοί και πολιτικοί λόγοι συνήθως, αυτό που αποκαλούμε γεωπολιτική και γεωοικονομία μιας περιοχής, αποτελούν συχνά αιτίες πολεμικής σύρραξης. Σε αυτό το φύλλο εργασίας θα ασχοληθείτε με τους παράγοντες που απειλούν την παγκόσμια ειρήνη και μπορούν να γίνουν αιτίες πολεμικών συγκρούσεων.

Ομάδα 1:

Ένας από τους παράγοντες που διαμορφώνουν πια την εξωτερική πολιτική κάθε χώρας είναι η προσπάθεια αναχαίτισης εξωτερικών κινδύνων, ένας εκ των οποίων είναι και οι τρομοκρατικές επιθέσεις.

- Ενδεικτικά μπορείτε να περιηγηθείτε στην παρακάτω ιστοσελίδα σχετικά [τη γαλλική εξωτερική πολιτική](#) και την προσπάθεια της χώρας να «απαλλαγεί» από τους κινδύνους τρομοκρατικών επιθέσεων. Μπορείτε επίσης, αν επιθυμείτε, να περιηγηθείτε σε ιστοσελίδες σχετικές με τον πόλεμο στο Αφγανιστάν, το Ιράκ ή τη Λιβύη, αξιολογώντας προσεκτικά την πηγή της πληροφόρησής σας.
- Στη συνέχεια, θα δημιουργήσετε μια αφίσα (μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Linoit](#) ή το [Glogster](#)) με θέμα: «Οι τρομοκρατικές επιθέσεις ως παράγοντας διασάλευσης της παγκόσμιας ειρήνης». Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε φωτογραφικό υλικό που θα αντλήσετε από το διαδίκτυο προκειμένου να κάνετε πιο καλαίσθητη και «πειστική» την αφίσα σας.

Ομάδα 2:

Μια από τις αιτίες πιθανής μελλοντικής πολεμικής σύρραξης μπορεί να αποτελέσει η λειψυδρία. Όσο παράξενο κι αν ακούγεται οι περιβαλλοντικές και κλιματικές αλλαγές μπορούν να προκαλέσουν συγκρούσεις μεταξύ διαφόρων χωρών.

- Ενδεικτικά μπορείτε να επισκεφτείτε την [ιστοσελίδα](#) σχετικά με την υγιεινή ζωή ή την [προειδοποίηση του ΟΗΕ](#) για τους κινδύνους που προκύπτουν από τις κλιματικές αλλαγές.
- Στη συνέχεια, θα δημιουργήσετε μια αφίσα (μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Linoit](#) ή το [Glogster](#)) με θέμα: «Οι κλιματικές αλλαγές και η λειψυδρία ως παράγοντες διασάλευσης της παγκόσμιας ειρήνης». Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε φωτογραφικό υλικό που θα αντλήσετε από το διαδίκτυο προκειμένου να κάνετε πιο καλαίσθητη και «πειστική» την αφίσα σας.

Ομάδα 3:

Άλλη πιθανή αιτία πολέμων αποτελούν οι σύγχρονες τεχνολογίες. Φαίνεται ότι ο ανταγωνισμός των μεγάλων, ως επί το πλείστον, δυνάμεων έχει περιλάβει και άλλα πεδία, πέρα από το οικονομικό ή πολιτικό. Η επιστήμη και η τεχνολογία λοιπόν τίθενται στην υπηρεσία του ξέφρενου ανταγωνισμού των δυνάμεων και βοηθούν στην υπερίσχυση ενός ιδιόμορφου «διαστημικού» ιμπεριαλισμού.

- Ενδεικτικά μπορείτε να επισκεφτείτε την [ιστοσελίδα](#) σχετικά με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και τον ανταγωνισμό των δυνάμεων.
- Στη συνέχεια, θα δημιουργήσετε μια αφίσα (μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Linoit](#) ή το [Glogster](#)) με θέμα: «Η Τεχνολογία και ο ανταγωνισμός των δυνάμεων. Πως μπορεί η επιστήμη να λειτουργήσει ως παράγοντας διασάλευσης της παγκόσμιας ειρήνης». Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε φωτογραφικό υλικό που θα αντλήσετε από το διαδίκτυο προκειμένου να κάνετε πιο καλαίσθητη και «πειστική» την αφίσα σας.

Ομάδα 4:

Τα πυρηνικά όπλα αποτελούν για πάνω από μισό αιώνα μόνιμη απειλή της ειρήνης. Από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και μετά όλα τα φιλειρηνικά κινήματα στοχεύουν στον παγκόσμιο πυρηνικό αφοπλισμό και την απαγόρευση χρήσης πυρηνικών όπλων. Παρόλα αυτά υπάρχουν και σήμερα αρκετές χώρες (και μάλιστα χώρες που χαρακτηρίζονται ως περιφερειακές δυνάμεις), οι οποίες δαπανούν τεράστια ποσά των προϋπολογισμών τους για τον πυρηνικό εξοπλισμό τους.

- Περιηγηθείτε στην [ιστοσελίδα](#) σχετικά με τη χρήση πυρηνικών και χημικών όπλων και εντοπίστε τους λόγους για τους οποίους αποτελούν απειλή για την ειρήνη.
- Στη συνέχεια, θα δημιουργήσετε μια αφίσα (μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Linoit](#) ή [το Glogster](#)) με θέμα: **τα πυρηνικά και χημικά όπλα ως παράγοντες διασάλευσης της παγκόσμιας ειρήνης**. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε φωτογραφικό υλικό που θα αντλήσετε από το διαδίκτυο προκειμένου να κάνετε πιο καλαίσθητη και «πειστική» την αφίσα σας.

Ας συζητήσουμε:

Θα αφιερώσουμε τα τελευταία δέκα λεπτά στη σύγκριση αιτίων–κινδύνων της αρχαιότητας με τα αίτια–κινδύνους στη σημερινή εποχή. Απαντήστε προφορικά:

- Μπορείτε να διακρίνετε διαφοροποιήσεις στα αίτια κινδύνους.
- Πιστεύετε ότι οι αιτίες διασάλευσης της ειρήνης σήμερα είναι πραγματικές ή αποτελούν «ρητορικές υπερβολές» ειρηνόφιλων δημοσιογράφων.

Φύλλο εργασίας 4^ο

5^η & 6^η Διδακτική ώρα

Γνωρίζετε ότι υπάρχουν [τμήματα πανεπιστημίων](#) του εξωτερικού που εξειδικεύονται στη μεταπολεμική ανασυγκρότηση και ανάπτυξη; Ποια επαγγέλματα μπορούν να ευδοκιμήσουν σε μια χώρα που έχει καταστραφεί εκ θεμελίων από έναν πόλεμο; Αντιλαμβάνεστε πόσο σημαντικός μπορεί να είναι ένας πόλεμος για την οικονομική ανάπτυξη άλλων χωρών, και όχι των εμπλεκομένων; Μπορεί να μας έρχεται στο νου [η φράση του Ηράκλειτου](#) «πόλεμος πατήρ πάντων» αναφορικά με τις δυνατότητες που δημιουργούνται για την πιθανή οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας, ο αρχαίος φιλόσοφος όμως μάλλον δεν εννοούσε ακριβώς αυτό με τη ρήση του (ενδεικτικά δείτε το σχετικό σχολιασμό του Σ. [Καργάκου](#) και του Δ. [Μαρωνίτη](#))

Σε αυτό το φύλλο εργασίας κάθε ομάδα ξεχωριστά θα ασχοληθεί με τη δημιουργία μιας ιστοσελίδας χρησιμοποιώντας το [weebly](#).

- Ένας μαθητής από την κάθε ομάδα θα εγγραφεί στην ιστοσελίδα.
- Αφού καταφορτωθεί η ιστοσελίδα κάθε ομάδα θα δημιουργήσει την ιστοσελίδα ενός πανεπιστημιακού τμήματος (προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού) με τίτλο: «Αειφόρος ανάπτυξη και Ειρήνη».
- Για τη μορφή της ιστοσελίδας δείτε προσεκτικά την ιστοσελίδα του μεταπτυχιακού προγράμματος του ξένου πανεπιστημίου, ως πιθανό δείγμα. Εννοείται ότι είστε ελεύθεροι να δώσετε όποια μορφή εσείς επιθυμείτε.
- Για το περιεχόμενο της ιστοσελίδας λάβετε υπόψη σας ότι πρέπει να συμπεριλαμβάνει:
 - Μαθήματα που διδάσκονται
 - Πρακτικές δοκιμασίες των φοιτητών (σε τι συνίστανται και που πραγματοποιούνται)
 - Τομείς έρευνας
 - Συνεργασίες με άλλα ιδρύματα ή φορείς (π.χ. [ΟΗΕ](#), [Unesco](#), [Unicef](#), [Διεθνής Αμνηστία](#), Πανεπιστήμια)

Θα σας φανούν χρήσιμες οι πληροφορίες που έχετε ήδη αντλήσει για την ολοκλήρωση του φύλλου εργασίας 3 καθώς και η προτεινόμενη ιστοσελίδα του μεταπτυχιακού προγράμματος του ξένου πανεπιστημίου που έχετε ήδη επισκεφτεί και λειτουργεί ως αντίλογος στη δική σας ιστοσελίδα.

Ο χρόνος που σας διατίθεται δεν θα υπερβαίνει τα εβδομήντα λεπτά. Τα τελευταία είκοσι λεπτά της 2^{ης} διδακτικής ώρας (6^η ώρα σεναρίου) θα διατεθούν για την παρουσίαση της ιστοσελίδας που δημιούργησε η κάθε ομάδα.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το συγκεκριμένο σενάριο θα μπορούσε να αποτελέσει μέρος μιας ερευνητικής εργασίας με στόχο τη διερεύνηση της κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης της αρχαίας Αθήνας (έρευνα σε μέτοικους και δούλους, διάκριση Αθηναίων σε τάξεις, υποχρεώσεις και δικαιώματα κάθε τάξης ελευθέρων πολιτών) ή την ειρήνη ως θέμα διαχρονικής διαπραγματεύσεως από διάφορες μορφές τέχνης (γλυπτική, αγγειογραφία, μουσική, θέατρο, λογοτεχνία).

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ο διδάσκων θα πρέπει να είναι αρκετά προσεκτικός στην τήρηση του προβλεπόμενου χρόνου ενασχόλησης των μαθητών με τις δραστηριότητες τους. Υπάρχει ο κίνδυνος η υλοποίηση του σεναρίου να ξεφύγει χρονικά. Για αυτό το λόγο απαιτείται η κατάλληλη προετοιμασία αίθουσας – εργαστηρίου και μαθητών με τεχνικές, μεθόδους και λογισμικά που θα χρησιμοποιηθούν. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στην τέταρτη φάση, όπου οι μαθητές ίσως δυσκολευτούν και ο διδάσκων θα χρειαστεί να δώσει λύση ίσως και σε προβλήματα τεχνικής φύσεως.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Easterling, P. E. & B. M. Knox. 1999. *Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματολογίας*. Αθήνα: Παπαδήμας.

Mathieu, G. 1995. *Οι πολιτικές ιδέες του Ισοκράτη*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.

Αλεξανδρή, Ε. 2010. *Σχεδιασμός και αξιολόγηση στρατηγικών συνεργατικής μάθησης υποστηριζόμενων από την τεχνολογία*. Μεταπτυχιακή Διατριβή. Πανεπιστήμιο Πειραιά.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html [22/6/2014]

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf [22/6/2014]